

מדינת ישראל
הגנת

מס' 7/3

מיטיבה של ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ג',
כ' בחשוון, תשס"ד - 16.11.54,
בשעה 11.00

ב כ ח ר :

- חברי הוועדה:
 - ס. פרסיץ - היו"ר
 - ס. אונא
 - ס. אדם
 - א. ברטן
 - ש. גריידי
 - ק. כהנא
 - א. כלפון
 - ס. כפרית
 - ד. נצר
 - י. סמילנסקי
 - ר. צברי
 - א. רזיאל-נאור

מוזמנים:

מר סריד - מ"ס מנהל משרד החינוך והתרבות
גב' סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך והתרבות

ב ע ד ר נ :

- ז. בן-יעקב
- י. ס. רוזנברג
- ח. בוגר

סדר-היום:

תשובות מנהל משרד החינוך והתרבות לשאלות
חברי הוועדה, בעקבות הסקירה על מערכת
החינוך היסודי.
= = = = =

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה.
קיבלתי מכתב סחה"כ ברטן, בו הוא מבקשני להעמיד
על סדר-היום של הוועדה את ענין תקנון הלימודים בטכניון. לא העמדתי את
השאלה באופן דחוף על סדר-היום של הוועדה, ואני מקווה שחברי הוועדה יתפכו
בדעת. בעת הדיון שלנו על חוק החינוך הגבוה הבענו פה-אחד את דעתנו,
כי אין ועדת החינוך מוסמכת לטפל בעניינים אקדמאיים, וענין התקנון הוא
ענין אקדמאי גרידא. אני מבקשת לאשר את עטדתי ולעבור על ענין זה לסדר-היום.

א. ברטן:

אני בני חושב שהוועדה יכולה לעבור בסתיקה על
עובדות מסוימות. הנה פרצה שביתה בטכניון ומחובתה
של ועדת החינוך והתרבות של הכנסת להגיב על עובדה זו - שהיא חסורה מאד
מבחינת החינוך בארץ - ולא להתחמק מזה.

היו"ר ש. פרסיץ:

לא היתה כל התחמקות בהחלטתה של ועדת החינוך
מלפני 6 חדשים, שתקנון אקדמאי של מוסדות להשכלה
גבוהה אינו יכול להמסר לטיפוטה של ועדה פוליטית של הכנסת.

א. ברטן:

לא יכול להתקיים בארץ "אולימפוס" אקדמאי.
אם ועדת החינוך לא תגיב על בעיה כה חמורה כענין
התקנון בטכניון, פירוש הדבר שהוועדה היא נגד האינטרסים של אלפי סטודנטים
השוכחים למען ענין צודק בהחלט.

ה ח ל ט ה

בעד ההצעה להעמיד על סדר-היום של הוועדה את ענין
תקנון הבחינות בטכניון - 2 קולות
נגד - הרוב.

תשובות ס"ט מנהל משרד החינוך על שאלות חברי
הוועדה בקשר למערכת החינוך
היסודי.

מר שריד:

מתוך השאלות הנשאלו כאן ישנן כאלו אשר אוכל
להשיב עליהן רק בזמן מאוחר יותר, כאשר נקבל

נתונים נוספים.

שאלות של חה"כ סמילנסקי.

אלו שאלות שמתן תשובה עליהן מצריך עבודה
מחקר, ואני מקווה שועדת ההיטורים שמונתה על-ידי שר החינוך מבין חברי
ועד החינוך, תערוך חקירה כזאת ותגיש את מסקנותיה. הנה, למשל, לפי הנתונים
הנמצאים בידי יוצא כי מספר הנשואים במחוז הדרום - בו מספר הנשואים הבלתי-
מוסמכים רב יותר מאשר במחוזות אחרים, - אינו עולה על מספר הנשואים
בתל-אביב. דבר זה הוא תורה בעיני, ויתכן שאטעה אם על שאלתו של
חה"כ סמילנסקי אשיב כי הנשואים הבלתי-מוסמכים אינם מבגירים את מסדי
ההיטורים. על כן אבקש את הוועדה להמליץ למסקנות ועדת ההיטורים, אשר
חסיים את עבודתה בערך בחודש אדר.

שאלות של חה"כ כפריה.

מינפורמציה על ביקור סדיר בבתי-הספר היסודיים
במסרה בסוף שנת הלימודים הקודמת, שפי מפקחי המחוזות. כרגע אין לנו עדיין
ידיעות טענת לימודים תס"ו, שתוכלנה לבשר מפנה לטובה או לרעה. פניתי
כבר אל מפקחי המחוזות וביקשתי להמציא לנו סיכומים על הביקור בחדשים
ספטמבר - אוקטובר. הבטים להיטוב מסדי הביקור הוא מספר הילדים שנרשמו
לבתי-הספר. אולם אין אנו יודעים אם כל הילדים חייבי חינוך נרשמו לבית-הספר.
כדי לדעת מהו מספר ילדים חייבי חינוך במסגרת חוק חינוך חובה, אשר לא
הגיעו אל בית-הספר, יש לנהל כרטיסיה ארצית, מחולקת לפי רשויות החינוך
הטובות. כרטיסיה כזאת איננה קיימת עדיין, אבל אנחנו מנהלים עכשיו מסא-ומתן
עם הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה לשם הנהגתה. אמנם הלשכה המרכזית עסוקה
עכשיו בהכנות לבחירות, אבל אני מניח שבכל זאת תוכל לבצע את הדבר. גם מצד
רשויות החינוך המקומיות ישנו רצון להסתתף בתקציב הדרוש לשם הנהגת הכרטיסיה.
עתה נמצאים בידינו רק מספרים טשוערים על

מסדי הביקור הסדיר.

מצב הצירוף בבתי-הספר. יש להבדיל בין בתי-ספר
המוחזקים על-ידי המדינה, לבין בתי-ספר המוחזקים על-ידי רשויות החינוך
המקומיות. אך באופן כללי אפשר לומר, כי בשנים האחרונות חלה ירידה במצב
הצירוף, וזה כולל גם את הצירוף ללימודים. בערים הגדולות ובמוטבות ישנם מסים
מיוחדים או תשלומים מיוחדים שמנהלי בתי-ספר וועדי הורים גובים מן ההורים,
וכסף זה נועד לצירוף בית-הספר. אלה סכומים לא מבוטלים. בעיית התשלומים
המיוחדים האלה העסיקה אותנו בטידה רבה, והשנה אף עשינו פעולה מכוונת
לביטולם. אבל באי-כוח המנהלים, באי-כוח משרד הפנים ומנהלי רשויות החינוך
המקומיות, וכן בציגוי ועדי ההורים דרשו מאתנו שלא נאסור באופן מוחלט את
גביית התשלומים הנוספים, כי אחרת לא יהיה כסף להוצאות בית-הספר. אני
חושב שהתשלום המכסימלי הנגבה בתל-אביב מכל תלמיד מגיע ל-7 לירות לשנה,
והתשלום המינימלי - 3 לירות.

נוסף לשירותים המקובלים מספקות רשויות החינוך
המקומיות גם שירותים נוספים, ואת דמי השירותים האלה הן רשאיות לגבות, לאחר
שקיבלו אישור לכך מאת שר החינוך. הרשויות המקומיות ממציאות לנו חשבונות
של אותם השירותים שהן מספקות, ושר החינוך מאשר גביית תשלומים מיוחדים,
בהתאם למחיר השירותים. אלו הן גביות חוקיות, לאחר שאושרו על-ידי השר.
בתל-אביב, למשל, הסכום המכסימלי הנגבה עבור השירותים הנוספים מגיע ל-24
לירות, ותמורת כסף זה מספקים לתלמידים ספרי לימוד, מחברות, עפרונות,
מקיימים עבודת מרפאות שיניים, משתתפים בסועדונים ובקייטנות. יש גם לדעת
שבתל-אביב נגבה רק כ-40% מהסכום המלא, מפני שניתנות הנחות גדולות מאד.
אך השנה מסתמן מפנה לטובה, ויתכן שייגבה יותר כסף.

נוסף לתשלומים הנגבים על-ידי הרשויות המקומיות,
ישנם תשלומים המוטלים על-ידי ועדי הורים. כסף זה מיועד לשירותים שהרשויות
המקומיות אינן מספקות אותם; כמו קיסוט הכיתות, קיום מטיבות וכו'. את
גביית התשלומים האלה אין אנו מאשרים, אם כי בזמן האחרון התחילו רשויות

מר שריד:

החינוך המקומיות לפקח על גביית התלולות, הן בותנות את הקבלות ומסגירות על אופן הוצאת הכספים.

בתי-ספר בישובי-עולים הם סוגי סוגים: בתי-ספר

המוחזקים על-ידי משרד החינוך ובתי-ספר לא-מוחזקים, שהם בתחום אחריותן של הרשויות המקומיות.

השנה הסתדלנו לספק את הציוד ההכרחי לבתי-ספר

המוחזקים על-ידינו. לפני ימים מספר פנינו לכל בתי-הספר והגנים המוחזקים וביקשנו להודיע לנו אם הציוד שהוזמן על-ידם בתקבל בשלמותו. השנה סיפקנו רהיטים לכל בתי-ספר אשר שלחו הזמנות; כן סיפקנו הטבה ספרי-לימוד וציוד לימודי אחר בכמויות גדולות יותר מאשר בשנים הקודמות, מפני שצמצמו את ההוצאות בטעיף רהיטים, אך בכל זאת ישנו חשש, שלא כל בתי-הספר קיבלו את הציוד הדרוש, או כי התקציב כבר הולך ונגמר. ישנם גם מקרים שציוד בתי-ספר בישובי-עולים נהרס בכוונה תחילה ובאופן אכזרי ביותר. אמנם מספר מקרים מטוב זה ירד השנה, אך פה ושם חזרו ונשנו עוד הריסות הציוד. לכן, על אף הספקה מוגברת של ציוד, אין אנו יכולים להדביק את הצרכים.

הקדשנו השנה אלפי לירות לבדק בית. במידה שהאחריות

לבניני בתי-הספר תוטל על ההורים, אפשר יהיה לבטט את בתי-הספר מבחינת הציוד. אך כל עוד הציוד לבתי-ספר ניתן חינם, אין ההורים מעריכים אותו ואינם דואגים לבל ייהרס.

מצב הריהוט בבתי-ספר בלתי-מוחזקים, בישובי-עולים,

הוא בכל דע. על כן ביקשנו אישור של האוצר להספקת ריהוט למספר מקומות נחטלים ביותר, וקיבלנו למטרה זו סכום של 11,000 לירות.

תכנית הלימודים החדשה לכיתות א' - ד' פורסמה

כבר; תכנית הלימודים לכיתות ה' - ח' נמצאת כבר במדפיס הממשלתי ובזמן הקרוב כבר בוודאי תראה אור.

בקשר לספרי לימוד חדשים, פרסמנו הודעות למו"לים

כי אלה אשר רוצים לקבל אישור לספרי לימוד חדשים צריכים לפנות אלינו. משרד החינוך החליט, כי הוועדה לבדיקת ספרי הלימוד תקבע 3 סוגי ספרים: ספרים פסולים לחלוטין; ספרים מאושרים על-ידי משרד החינוך שאפשר להשתמש בהם בבתי-ספר ממלכתיים; ספרים שמשרד החינוך ממליץ עליהם. ההבדל בין שני הסוגים האחרונים הוא בזה, כי בעוד שספרים מסויימים יאושרו על-ידי משרד החינוך, אם כי נמצאו בהם ליקויים, הרי על ספרים אחרים יומלץ באופן מיוחד, על-מנת לעודד את המו"לים ואת המחברים.

בדיקת הספרים החדשים היא עבודה עצומה, הפיקוח

המרכזי אחראי לבדיקת הספרים והוא מינה ועדות שונות אשר תבצענה את הפעולה. דרוש מנגנון גדול לביצוע הבדיקות, מפני שכל ספר יש לבדוק פעמים מספר, למען הבטיח שהחלטה בדבר אישור או פסילת הספר לא תהיה שרירותית.

לאענה עכשיו על שאלות בקשר ללימוד המלאכה

והחקלאות בבתי-הספר, מפני שבשבוע הבא תימסר סקירה על נושא זה.

כיום קיימים בארץ 17 בתי-ספר אזוריים, שבהם

לומדים ילדים מהישובים הסמוכים למקום בית-הספר. בתכניתנו להקים בתי-ספר אזוריים נוספים במחוז הדרום ובעיקר במחוז המרכז. את הכסף הדרוש להקמת בתי-הספר שריינו מתוך תקציב הפיתוח. ישנו קושי רבהקמת בתי-ספר אזוריים, מפני שכל ישוב דרוש שביית-הספר יוקם בתוכו, ומאיים שלא ישלח ילדים ללמוד אם בית-הספר יוקם בישוב הסמוך.

א. כלפון:

במקרה של התנגדות להקמת בית-ספר אזורי בישוב

אחר, האם משרד החינוך יכול לכפות על הישובים

את הקמת בית-ספר, אם הוא משוכנע כי התנגדותם אינה מוצדקת?

האם קיים חוק האוסר הקמת בתי-ספר ללא אישור מוקדם

של משרד החינוך?

או.

לשר החינוך הממכות לצוות על הקמת בית-ספר
אזורי, בו ילמדו ילדים ממספר ישובים בסביבה.

מב שריד:

א. רוזיאל-נאור:

בעיית בתי-ספר וגנים בישובי-ספר, לפני הפגרה
כבר הבעתי את דעתי שמשרד החינוך צריך לגלות
יותר במישור לגבי המינימום הנדרש לפתיחת בתי-ספר בטקנות אלה. בדרך כלל
נפתח גן עם מינימום 11 ילדים, אך אני חושבת שמשרד החינוך צריך להתחשב
במצבם המיוחד של ישובי-הספר ולפתוח כיתות בית-ספר וגן גם עם מספר ילדים
קטן יותר. הנה, למשל, ביקרתי אתמול במסמר-הירדן. זהו ישוב-ספר, אולם
הפיקוח בצפון מסרב להענות לבקשתו ולפתוח גן, מפני שמספר הילדים בגיל
חינוך חובה אינו מגיע למינימום הדרוש. באותו המקום נתקלתי גם בתופעה של
גביית תשלומים שונים מהורי התלמידים. ילדי מסמר-הירדן לומדים בבית-הספר
בראש-פנה, והורים נדרשו לשלם 12 לירות דמי-הרשמה. כמו כן, ספרים ומחברות
לתלמיד בכיתה ח' עלו עד עכשיו 25 לירות. אני חושבת שלא יתכן לדרוש
סכומים כאלה מאנשים המתפרנסים מעבודות-דחק. אינני יודעת אם בית-הספר
בראש-פנה הוא בית-ספר אזורי, כי אם כן - צריך משרד החינוך להשתתף בהוצאות
הסעת הילדים ממסמר-הירדן לראש-פנה.

כמה מורים בלתי-מתאימים להוראה טכניקה פדגוגית,
הוצאו ממערכת ההוראה; כמה מהם הוחזרו לעבודה?

האם קיים שיפול מונע בקשר לנסיקה?

האם ניתנים שעורי הכנה לילדי עולים, כדי שיוכלו
להגיע לרמת ילדים אחרים?

בעיית החלצות המורים לישובי-ספר. מר שריד אמר
שמשרד החינוך הגיע למסקנה, כי אין לבנות עוד על התנדבות. אני חושבת שיש
להסדיר בעיה זו של מורים בישובים המרוחקים על-ידי סידור עבודה מתאימה,
ונשמלת השאלה מדוע לא לתת לאנשים אשר יעבדו בישובים המרוחקים פרס סמלי
קטן, שעשוי להשפיע במקרים רבים. סידור כזה קיים בארצות רבות והוא
טועיל. אמנם אין זה תחליף לאידיאליזם, אך מכיוון שאין דרך אחרת, מדוע
לא לעודד את ההליכה של מורים מן העיר אל הכפר, כשם שהטוכנות מעודדות
את ההליכה מן העיר אל הכפר על-ידי הקלות שונות למתישבים החדשים.

ידוע לי, כי הוהלס בירושלים על הקמת בנינים
למספר בתי-ספר. בניית חלק מהבנינים הושלמה כבר, אבל לעומת זאת ישנם
בנינים שלגביהם מסתפקים רב בהנחת אבן-הפנה. הנה, למשל, הוהל בהקמת בנין
לבית-ספר שפיצר, שהוא בית ספר בעל זכויות בעבר ובהווה, ושוכן בבנין
רעוע וחשוך. העדיף אינה חושבת שעליה להחליט את הקמת הבנין, בו בזמן
שהיא מקציבה כסף רב להקמת בנינים לבתי-ספר חדישים, כמו בית-ספר של
אגודת-ישראל או בית-חינוך, שאינם ותיקים כל-כך כמו בית-ספר שפיצר.
ראיתי על כן לדעת מה הם העקרונות על-פיהם מקימים בנינים לבתי-ספר.

האם קנה-המידה לאישור סקראות בבתי-הספר יהיה
ספרותי-פדגוגי? לכאורה זו שאלה אבסורדית, אך אני שואלת אותה על-יסוד
עובדות הידועות לי והמצדיקות אותה.

ד. נצר:

בקשר לתשלומים השונים הנגבים על-ידי בית-הספר
ועל-ידי ועד ההורים, מצונו לומר שתשלומים אלה
בוגדים למעשה את חוק החינוך הישן, מפני שאם מחלקים את הטכום הכולל שכל
הורה נדרש לשלם במסך שנת הלימודים, יוצא כי עליו לשלם כל חודש כ-5 לירות.
אני מציעה מהסכומים האלה להקציב חלק בתור השתתפות בקייטנות ובטועדננים,
כדי שהורים השולחים את ילדיהם לקייטנות לא יצטרכו לשלם כל-כך הרבה.

מה דעת משרד החינוך על-כך שעד היום מחלקים
לילדים בבתי-הספר ספרים שאין למצוא בהם זכר למדינת ישראל, הואיל ואלה
ספרים שתקופת הטנדאט. בזה קטורה גם השאלה של היגיינה, כי ספרים אלה הם
ישנים ומלוכלכים. האם לא כדאי לבדוק מחדש את המסדר של הספקת ספרים
מרוכזת מצד אחד וגביית תשלומים מצד שני?

אז.

ד. נצר: אני מקבלת את ההנחה שמורה צריך ללכת להוראה בישובים המרוחקים על-פי סידור עבודה. באיזה אמצעים יכול מסדר החינוך לנקוט כדי למנוע פרישה ממערכת הוראה של אותן הסודות אשר אינן מוכנות לעבוד אלא בערים הגדולות?

ר. צברי: האם ישנם נתונים על מסכון בטנה האחרונה?

בקשר להוראת החקלאות וטלאכה נאמר לנו לפני שנה כי "הדסה" עומדת להקים בפרוזדור ירושלים 4 סוכניות לטלאכה. האם זה בוצע?

הגיעה אלי טענה מבית-ספר ברמת-יזחק, כי אין באותו בית-ספר חדר טלאכה וחדר טבע, ולכן אי-אפשר לקיים את לימודי הטלאכה והחקלאות. מהי סיבת הדבר? הרי זהו מקום ישוב מבוסס.

מר טריד: בקרוב תיפתח ברמת-גן חווה חקלאית לכל תלמידי רמת-גן; אותו הדבר יהיה גם בתל-אביב.

בירושלים קיימת סוכניה עבור בתי-ספר מסלתיים-דתיים.

ר. צברי: דובר לפני שנה כי גם סודות נסוואות תצטרכנה להורות 30 שעה לשבוע ולא 24 שעות. האם הסדר זה נכנס לתקפו?

האם אפשר לקבל סקירה על מועדונים?

הגיעה אלי ידיעה מאותו בית-ספר ברמת-יזחק, כי הטנהל נתן פקודה לשלח הביתה כל תלמיד שהוריו לא שילמו את חגורה. על-יסוד מה ניתנה הוראה זו?

מ. ארנא: נודע לי שהנהלות בתי-ספר גובות סכומי כסף גדולים לטיולים, עד 10 לירות לטיול. אני חושב שמסדר החינוך צריך לקבוע הלכה בענין זה, כדי שלא כל בית-ספר יוכל לגבות תשלומים על דעת עצמו.

נחע לי שהיה קיים קוסי חוקי בהקמת בית-ספר חדש בטקום בו היה כבר בית-ספר ממגמה שניה. כיצד פתרו קוסי זה?

אשר להקמת בניינים לבתי-ספר, אמרתי כבר מזמן שלמסדר החינוך צריכה להיות הסגחה רבה יותר על הקמת בניינים.

מר טריד: יושבת-הראש שאלה על מספר הכיתות בשנת תש"ו. כרגע אין בידינו מספרי הכיתות, מפני שעשינו חשבונות לפי שעות הוראה. אולם השנה נקבל את המפקד מוקדם יותר מאשר בשנים הקודמות, כי הוא השנה הרבה יותר פשוט, ועל-סמך זה נוכל לדעת בדיוק מה מספר הכיתות. לפני שבוע ביקרתי במחוז חיפה וראיתי שאף כי מספר הילדים במחוז גדל השנה ב-3,000 - 2,000, מספר הכיתות כמעט ולא עלה. זאת אומרת שתהליך החטכון הוא תהליך מתמיד, והגענו בו למספרים גדולים מאוד. ידוע כי בתקציב ל-1954/55 לא נכללו הוצאות הקטורות בגידול הטבעי ובסתי השעות הנוספות שהסודים היו צריכים להוסיף ולא הוסיפו. לכיסוי הוצאות אלו הבטיחו לנו טיליון לירות מן הרזרבה, והנה נתברר שאף בלי כסף זה אנו כבר כמעט איזנו את התקציב, זאת אומרת שחטכנו כמיליון לירות על-ידי טיזוג כיתות. מספר הכיתות הקטנות הולך ומצטמצם. לגבי בניינים חדשים המוקמים עכשיו נתנו הוראות חמורות לרשויות חינוך מקומיות ולמפקחי המחוזות שאין לבנות מכספי תקציב הפיתוח - ואין כיום רשות חינוך מקומית הבונה בית-ספר בלי הקצבה מתקציב הפיתוח - אם תכנית הבניה לא אושרה על-ידינו. מאשרי התכנית בודקים היטב אם חדרי הכיתות הם בגודל מתאים ויכולים לקלוט 50 ילד כל אחד.

בדרך כלל פוטרנו מן ההוראה גם מורים מוסמכים, חלק מהם הוחזרו. פוטרנו בערך כ-200 איש.

מר טריד:

גב' פרסיץ שאלה אם אין פער בין מספר הילדים שנרשמו לגנים לבין מספר המבקרים למעשה. בעיה זו הייתה קיימת בעיקר בתל-אביב, ועכשיו הודיע לי מנהל מחלקת החינוך של תל-אביב ש-90% מבין הנרשמים לא רק מבקרים אלא גם טיידו את תשלומיהם. מקונים להגיע גם ל-10% הנוותרים וניתנה הוראה לא להקפיד על גביית התשלומים, אם תברר שההורים הם חסרי-אמצעים.

אגב, בקשר לגבי-הילדים נתאמתה הסערת סמספר ילדים בגיל הגן לא פחת השנה. מתברר כי גם השנה מבקרים בגנים למעלה מ-30 אלף ילדים.

גב' פרסיץ שאלה כיצד אפשר יהיה להגיע למיזוג גלויות אם המורים היוצאים עכשיו להשתלמות מוחזרים למקומות שהם באו, ועובדים בקרב בני-עודם. עד עכשיו רק בני-העדה התימנית ביקשו לשלוח להם מורים בני העדה האשכנזית. לגבי יתר העדות הוכיחה המציאות שאם לא נכסיר מורים מקרב בני העדה לא נוכל לספק מורים לישובים אלה.

חה"כ כלפון שאל אם ילד, שהוא למעלה מגיל 14 וטרם סיים את בית-הספר היסודי, יוכל להמשיך ללמוד בבית-הספר. התשובה היא חיובית. הילד יוכל להמשיך וללמוד באותו בית-הספר, כי אם יוצא, נצטרך להכניסו לבית-ספר לנוער עובד.

אין כיתות מיוחדות לילדי עולים בשום מקום. הייתה בעיה של בת-הספר בתל-טונד, אבל היא כבר נפתרה. גם בירושלים אין כיתות מיוחדות לילדי עולים. אולם בירושלים מוזגו שני בת-הספר ומצד מנהל בית-הספר נתגלה רצון לרכז בבית-ספר אחד ילדים בעלי דטה שכלית ירודה יותר. הוא הרסה לעצמו לערוך סלקציה, אך המפקח עשה את הכל כדי לבטל זאת.

חה"כ נצר דיברג כאן על תשלומים שונים הנגבים מהורי תלמידים. אי-גביית התשלום איננה מזכה את רשות החינוך הטקוסית לשלוח את התלמיד הביתה. אך הרשות הטקוסית רשאית לגבות את התשלומים באותה דרך בה היא גובה מסים אחרים. יש לציין שבתל-אביב רק 40% מההורים שילמו את התשלומים הנוספים ובכל זאת הילדים לא נשלחו הביתה.

אשר לתשלומים הנוספים המוסלים על-ידי ועדי הורים - נפגשתי עם הוועד הארצי של ועדי הורים ועם באי-כוח הוועד המרכזי בכל עיר, והם הזהירו אותי לכל באסור את גביית התשלומים האלה, כי אחרת תחול ירידה ניכרת ברמת החינוך. אולם אין אנו יכולים להסלים עם עובדה זו ומחפשים פתרון אחר, כדי לספק לבתי-ספר אמצעים להוצאות מיוחדות. ברור שהורים הרוצים לתרום לבית-הספר תרומות כספיות רשאים לעשות זאת, אך מי שאינו רוצה לשלם - אין לחייב אותו. אנחנו רוצים להגיע לידי כך שמנהלי בת-הספר לא ידעו מי מן ההורים שילם את התשלום לוועד ההורים, וכדי שהם לא ישתתפו בגבייה הורכבה עכשיו ועדה בינטארדית של משרד החינוך ומשרד הפנים המטפלת בעניין זה. בדרך כלל 99% מן ההורים מסלמים את התשלומים הנדרשים מהם, ורק 1% מסרבים לשלם ומערעדים בפני משרד החינוך ושר החינוך על גביית התשלומים.

אנחנו מעודדים את ההספקה המרוכזת של ספרים, כי אילו היה הסדר כזה ספק אם כל ההורים היו קונים לילדיהם ספרי לימוד. ואין זו בעיית ספרים בלבד, מפני שהילדים מקבלים גם מחברות ומכסירי כתיבה. הסיטה של הספקה מרוכזת עברה עכשיו מתל-אביב גם לרשויות חינוך טקוסיות. ישנן בוודאי מגרעות בסיטה זו, מפני שהרשויות הטקוסיות אינן יכולות לחדש מדי שנה בשנה את הסלואי. מנהל מחלקת החינוך בתל-אביב הודיע לי כי העיריה הקציבה סכום כסף גדול לחילוף סלואי הספרים לכיתות א' - ד', ועם פרסום תכנית הלימודים לכיתות ה' - ח' יתחילו בחילוף הסלואי גם לגבי כיתות אלו. יש כמובן להפוך את שיטת ההספקה המרוכזת, אבל העיקרון של שיטה זו הוא טוב מאוד.

מנהלי בת-הספר קיבלו הוראה שאסור לקבל תלמידים בלי אישור מאת רשות החינוך הטקוסית. אולם לאחר שהתלמיד נתקבל כבר אסור לשלוח אותו הביתה. סותר לאיים על הורים שאינם מסדירים את התשלומים, אבל אסור לשלוח את הילדים או לעכב את התעודות שלהם. קיימת גם תופעה של שליחת ילדים הביתה על-ידי מורים, אבל אנו מקווים שבקרוב נפסיק זאת.

או.

מר שריד:

מר אונא שאל על גביית תשלומים לטיולים.
אין לנו תרופה לזה, כי הטיולים עולים ביוקר, ואיננו רוצים להפסיקם. ישנם בתי-ספר אשר מסך כל השנה גובים תשלומים קטנים לטיולים, ישנם גם בתי-ספר אשר מסתמכים בהוצאות הטיול מתוך כספי ועד הוריהם. ישנם בתי-ספר בהם כל התלמידים מסתמכים בטיולים, גם אלה אשר אינם יכולים לשלם.

פתיחת בית-ספר מטגסה שניה במקום בו קיים כבר בית-ספר אחד. בתקנות נקבע שאם קיים במקום בית-ספר של מטגסה אחת, סותר לפתוח בית-ספר מטגסה שניה אם ישנם לפחות 25 תלמידים לכיתה אחת, 40 תלמיד לכיתה טצורפת, 100 תלמידים בכל הכיתות. בזמן האחרון הוכנס שינוי ונקבע כי אפשר לפתוח בית-ספר עם 80 תלמיד בכל הכיתות. בכל מקום בו מספר הילדים אינו מגיע למינימום הדרוש קיים קושי, כי צריך להסיע את הילדים לישוב סמוך. במספר מקומות נהגנו לפני מסורת הדין ופתחנו בתי-ספר מטלתיים-דתיים, אף אם מספר הילדים לא הגיע למינימום שנקבע בתקנות.

חה"כ רזיאל-נאור דיברה על פתיחת גנים בישובים קטנים. לפני הפגרה דנו כבר על פתיחת גנים "חסרים". עתה נוכחנו לדעת כי נפתחו גנים בכל המקומות ונמצאו גופים אשר דאגו לכך. המרכז החקלאי קיבל על עצמו אחריות לגבי מושבים המאוחדים בתנועת המושבים הכללית ובתנועת המושבים של הפועל הסודרי. אנחנו נותנים את חלקנו והמרכז החקלאי התחייב להיליים את החסר מתוך כסף שיקבל מן הסוכנות, או בעזרת מועצות אזוריות שונות שנתחייבו להשתתף בהוצאות הגנים. אם ישוב מסויים אינו מסתייך לתנועת המושבים יש באמת צורך למצוא איזה שהוא גוף ציבורי שיאג לפתיחת גן במקום, במקרה ואין עם מספר ילדים מלא. חה"כ רזיאל-נאור עירערה על המינימום של 11 ילדים, ועלי לומר שדווקא בהתחשב עם ישובי הספר הגענו למספר זה, כי בערים המינימום הוא 35 ילדים. אם נוריד אף את המינימום של 11 ילדים קיים חשש להתמוטטות תקציב הגנים. בדרך כלל, אם אין במקום מספיק ילדים בגיל 5 פותחים כיתה מצורפת של ילדים בני חמש ושש וסולחים למקום מורה המתאימה גם לתפקיד גננת. סידור כזה הצליח מאד.

להשתתף

אשר להטעת ילדים לבית-הספר, אין אנו יכולים בהסעה בכל מקום ומקום, כי הכסף אשר ברשותנו לא יספיק לזה. השתתפותנו בהסעה נקבעת לפי המצב במקום.
ישנן דטריות חינוך מקומיות שגובות תלמידיים מישובים אחרים סכומים מופרזים. בכל מקרה כדבר נודע לנו, פנינו לחבר הסלטון המקומי והתשלומים הוקטנו.

קנה-המידה לאיסור ספרי לימוד יהיה כמובן פדאגוגי ופוליטי דק מבחינה אחת - באיזו מידה ספר מסויים אינו עומד בסתירה למטרות החינוך המטלתי. אני מבין שחה"כ רזיאל-נאור התכוונה בשאלתה לקטעים שונים המופיעים במקראה, כמו קטע מדברי דוב בן-גוריון. בבחינת הקטע יילקח בחשבון באיזו מידה חומר זה מתאים לילדים בגיל שלו נועדה המקראה, באיזו מידה הקטע מחנך ואינו עומד בניגוד למטרות חוק החינוך המטלתי. אם החומר ימצא מתאים סכל הבחינות האלו הוא יאושר. אנחנו סומכים על אלה אשר יבדקו את הספרים, כי יעשו את מלאכתם באסובה.
אשר להצעה להעניק פרס סטלי למורים שיעבדו בישובי ספר, אפשר היה להגיע לידי הסכם עם מידד האוצר שכל המורים הפונים להתייבות יקבלו תוספת על שכורתם, אך אינני מאמין שתוספת זו תצליח למשוך את המורים לישובים מרוחקים.
שכר הלימוד במסיבריים הוא 60 לירות לשנה. בזה טייכתי את כל התשובות.

הישיבה נבעלה בשעה 13.00.